

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย ดอกไม้สู่ศิลปสร้างสรรค์ : สัมพันธภาพระหว่างดอกไม้กับวัฒนธรรมและการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์
ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา
ชื่อผู้วิจัยร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาณุ พัฒนปณิธิพงศ์
ปีที่ทำการวิจัย 2560

.....

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาสัมพันธภาพของดอกไม้ในมิติวัฒนธรรมด้านความหมาย ความเชื่อ พิธีกรรม ภูมิปัญญา ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดอกไม้ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการเชื่อมโยงเชิงสร้างสรรค์สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทุนวัฒนธรรมจากดอกไม้ ผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบกระบวนการเชื่อมโยงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 3) สังเคราะห์รูปแบบของดอกไม้สู่การใช้ในงานออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์และประเมินผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการออกแบบ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี เริ่มจากการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กระบวนการออกแบบลวดลายจากดอกไม้ และพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านดอกไม้ จำนวน 3 ท่าน (2) ผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน สุ่มแบบเจาะจงสถานที่ ณ ร้านจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและของตกแต่งบ้าน ในพื้นที่เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สุ่มเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (3) ผู้ผลิตสินค้า จำนวน 6 กลุ่ม ผู้ผลิตผ้าพิมพ์ลาย กลุ่มผ้าทอ กลุ่มเย็บกระเป๋าหนัง กลุ่มจักสานไม้ไผ่ กลุ่มจักสานเย็บกระเป๋า กลุ่มเครื่องเบญจรงค์ และ (4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ดอกไม้ที่มีสัมพันธภาพครบทั้ง 4 ด้านความเชื่อ พิธีกรรม ภูมิปัญญา และประเพณี ได้แก่ ดอกมะลิ ดอกกรัก ดอกบานไม่รู้โรย ดอกดาวเรือง และดอกบัว ส่วนดอกไม้กลุ่มที่มีสัมพันธภาพกับความเชื่อ พิธีกรรม ภูมิปัญญา และประเพณี เพียงส่วนน้อย หรือด้านใดด้านหนึ่ง ได้แก่ ดอกพุด ดอกจำปี ดอกจำปา ดอกจำปูน ดอกกุหลาบ ดอกเข็ม ดอกกล้วยไม้ ดอกเบญจมาศ ดอกแก้วเจ้าจอม และดอกราชาวดี 2) การสร้างรูปแบบการเชื่อมโยงเชิงสร้างสรรค์สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทุนวัฒนธรรมจากดอกไม้ พบว่า สามารถนำ สัญญา ความหมาย ความเชื่อที่มีอยู่ในแรงบันดาลใจ/ทุนวัฒนธรรมดอกไม้ สู่หลักการการจัดองค์ประกอบการออกแบบ นำมาดัดแปลง ปรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลาย และรูปทรงจากดอกไม้ ควรมีการตัดทอน ลดทอนรูปทรงและลวดลาย ให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย วัสดุและกรรมวิธีการผลิต และความสวยงาม 3) การสังเคราะห์รูปแบบของดอกไม้สู่การใช้ในงานออกแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ พบว่า ลวดลายจำนวน 6 ลาย ได้แก่ ลวดลายดอกจำปา ดอกจำปูน ดอกราชาวดี ดอกเข็ม ดอกแก้วเจ้าจอม และดอกกล้วยไม้ มีความเหมาะสมนำไปใช้กับผลิตภัณฑ์ ผ้าพิมพ์ลาย และเครื่องเบญจรงค์ ส่วนลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอลวดลาย และลวดลายเครื่องจักสานที่มีความเหมาะสมมากที่สุด มีเพียง 3 ลวดลาย ได้แก่ ลวดลายแก้วเจ้าจอม ลายดอกจำปา และลายดอกเข็ม

Abstract

Research Title	Flowers to Creative Art: Relationship between Flowers to Culture and Product Design
Researcher	Asst.Prof.Dr. Rosjana Chandhrasa
Co-Researcher	Asst.Prof Panu Pattanapanithipong
Year	2018

The objectives of this study were 1) to investigate the relationship of flowers in cultural dimensions regarding belief, rituals, wisdom and customs related to flowers, 2) to construct creative linkage in order to apply in developing cultural-capital products by using flowers as a material, and 3) to synthesize all cultural dimensions of flower into designing patterns and creative products as well as to evaluate the developed products. The study employed mixed method involving the use of descriptive research as well as quantitative research in the procedures of designing patterns and developing products using flowers.

The participants comprised of (1) three flower specialists, (2) one hundred consumers selected by using purposive sampling (i.e., consumers who bought products at the souvenir and home decoration shops in Jatujak, Bangkok), (3) six groups of producers including printed-fabric producer group, fabric weaver group, leather-bag craftsman group, bamboo-basketry craftsman group, woven-bag craftsman group as well as porcelain craftsman group, and (4) three design experts.

The results elucidated that 1) the flowers which related to the all cultural dimensions (i.e., belief, rituals, wisdom and customs) were Jasmine, Crown Flower, Globe Amaranth, Marigold and Lotus. Meanwhile, the flowers which partly related to the four cultural dimensions or related at least one dimension were Gardenia, White Champaka, Champaka, Javanica Blume, Rose, Ixora, Orchid, Chrysanthemum, Orange jasmine, Lignum Vitae and Butterfly Bush. 2) Constructing creative linkage to developing cultural-capital products from flowers showed that the sign, meaning and belief retrieved from inspiration/cultural capital of flower and its colors as well as design-element principles could be adjusted and applied into designing patterns. The shape of designed products came from shearing and distorting the shape and pattern of flowers in order to be suitable for usage, materials, production processes as well as beauty. 3) Synthesizing all cultural dimensions of flower into designing patterns and creative products illustrated that there were six patterns including Champaka pattern, Javanica-Blume pattern, Butterfly-Bush pattern, Ixora pattern, Lignum-Vitae pattern and Orchid pattern that were suitable for applying on printed-fabric as well as porcelain products. Moreover, there were three patterns comprising Lignum-Vitae pattern, White-Champaka pattern and Ixora pattern that were the most suitable pattern for woven fabric and bamboo-basketry products.